

Jednorázově splatná půjčka je pro mnohé riziko, varuje aktuální Index odpovědného úvěrování

22.6.2023 - | Člověk v tísni

Cílem srovnání podmínek malých nezajištěných půjček na českém trhu je poskytnout zájemcům o úvěr komplexní vodítko. Poskytovatelé zároveň dostávají ke svým produktům zpětnou vazbu, která v průběhu let viditelně pomáhá trh s úvěry kultivovat. V polovině roku se náš Index odpovědného úvěrování již tradičně zaměřuje na úvěry sloužící ke krátkodobému překlenutí nedostatku financí: kreditní karty, kontokorenty, revolvingy a mikropůjčky.

Chudší rodiny nic nešetří, končí i v mínusu

V době prudce rostoucích cen má řada lidí problém vyjít s penězi. Existenční problémy řeší hlavně rodiny s dětmi z chudší poloviny domácností. Podle dat, která zpracovala společnost PAQ Research a Český rozhlas, skončila v únoru třetina z nich s hospodařením na nule, čtvrtina v mínusu. Největší zátěží jsou výdaje za bydlení, na které u chudých domácností padne přes 40 % příjmů.

„Věříme, že se situace začíná zlepšovat. Nárůst cenové hladiny se zastavil a zastropování cen energií i úprava parametrů příspěvku na bydlení chrání nejzranitelnější domácnosti. Vyplácení příspěvku se ale bohužel i nadále zpožďuje, a lidé bez finanční rezervy se tak ocitají v kritické situaci. Pokud si chtějí bydlení udržet, nezřídka sáhnou k půjčkám, a protože v bankách nepochodí, jejich jedinou možností bývají drahé nebankovní půjčky. Ne každá nebankovní společnost je problematická, ale pokud si lidé půjčí peníze s úrokem ve výši stovek procent, často mají problém úvěr splatit a půjčky si prodlužují či si berou další,“ popisuje typický pád do dluhové pasti David Borges, analytik Člověka v tísni a autor Indexu odpovědného úvěrování.

Podle něj jsou pro lidi s nízkými příjmy jednorázově splatitelné půjčky nevhodné. *„Jestliže jsem si nedokázal v minulosti vytvořit aspoň malou finanční rezervu, jaká je šance, že do měsíce splatím celý úvěr i s úroky? Pokud už si tedy musím vzít půjčku, lepší volbou jsou pravidelné splátky na šest či dvanáct měsíců,“* doporučuje. Alternativním řešením nedostatku financí se věnujeme ještě v závěru zprávy.

Čím víc hvězd, tím nižší náklady na úvěr a férovější věřitel

Aktuální Index srovnává 44 krátkodobých půjček od 36 bankovních i nebankovních poskytovatelů. Devět z nich jsou banky, ostatní nebankovní společnosti.

Nabízené půjčky autoři tradičně zkoumají pomocí 15 různých parametrů, které lze rozdělit do tří oblastí.

1. Náklady - kolik lidé zaplatí za měsíční půjčku, co je bude stát případné prodloužení o tři měsíce a jaké náklady budou muset hradit při neschopnosti splácet. Právě náklady mají ve výsledném hodnocení nejvyšší váhu.
2. Transparentnost - srozumitelnost webových stránek, úplnost, rozsah a přehlednost veřejně dostupných informací.

3. Procesní vstřícnost a zkoumání úvěruschopnosti - jak důkladně společnost posuzuje schopnost půjčku splatit a jak se chová k lidem, kteří se dostali do potíží se splácením.

Výsledkem je žebříček společností od nejlepší po nejslabší - čím víc hvězd, tím lepší služba, tedy odpovědnější poskytovatel.

Půjčím si 20 tisíc, za měsíc vrátím i 29 tisíc!

Při porovnávání nákladů vycházeli autoři z modelového příkladu měsíční půjčky ve výši 20 tisíc korun. Její cena se u věřitelů dramaticky liší a znovu se potvrdily i rozdíly mezi jednotlivými typy. Zatímco za měsíční půjčku ve formě povoleného přečerpání běžného účtu (tzv. kontokorent) zaplatíte nejvýše několik stovek (hned tři banky nabízí shodně 315 korun), tentýž úvěr ve formě mikropůjčky od společností Credit Portal či CreditGo vyjde skoro na 9 000 korun). Ne každá nebankovní půjčka je ale takto drahá, půjčky od Home Credit, COFIDIS či Kamali jsou svou cenou srovnatelné s bankovními produkty.

Tajemná kreditka

Jen málo bankovních produktů skýtá tolik překvapení jako kreditní karta. *„Řada lidí sice ví, že pokud si vybere peníze z bankomatu pomocí kreditky, bude platit vysoké poplatky. Leckdo ale netuší, že na výběry hotovosti se obvykle nevztahuje bezúročné období. Lidé jsou také někdy překvapeni, že když doplatí dluh na kreditní kartě až po uplynutí bezúročného období, musí hradit úroky nejen za dobu zpoždění, ale za celé období, kdy úvěr čerpali,“* podotýká David Borges. *„Zjistit výši nákladů při postupném splácení kreditky je pro většinu lidí prakticky nemožné. Přesto (anebo právě proto?) se většina bank nemá k tomu, aby na svých webových stránkách zprovoznila kalkulačku, která tyto náklady vyčíslí,“* dodává analytik. Bankám by podle něj mohl být v tomto smyslu inspirací web České spořitelny, který výpočet nákladů obsahuje. Mívala ho i Komerční banka, ta se však rozhodla ho ze svých webových stránek odstranit.

Problematická nabídka na prodloužení úvěru

Úvěrové společnosti se tradičně předhánějí v tom, aby na svých webových stránkách vychválily výhody svých půjček. My ovšem sledujeme, zda tyto společnosti na svých webech mají i informace pro spotřebitele, kteří se dostanou do potíží. Některé společnosti se v tomto smyslu hodně zlepšily a nabízejí lidem možnosti řešení i vysvětlení souvisejících rizik. Nalézt lze i výčet informací, které bude věřitel od dlužníka v potížích potřebovat a k dispozici bývá kontaktní telefon či e-mail. Takový přístup považujeme za ideální. Naopak pouhou informaci o možnosti prodloužení půjčky vnímáme jako nedostatečnou, zejména proto, že prodloužení nejčastěji nabízejí právě společnosti, které půjčují za vysoký úrok. *„Z praxe víme, že když věřitel nezatíží dlužníka sankcemi a nabídne například rozložení splátky v čase, šance na splacení závazků roste,“* vyzdvihuje výhodnost vstřícného přístupu David Borges.

Smluvní úrok i po splacení? Jak kdo.

Zvláštní pozornost věnovali autoři Indexu letos tomu, jak jednotlivé společnosti přistupují k nákladům v případě, že klient nezvládá splácet. *„Zákon říká, že si věřitel může v případě prodlení účtovat dohodnutý smluvní úrok až do úplného zaplacení pohledávky a vedle toho ještě i úrok z prodlení, sankce a takzvané oprávněné náklady, např. za upomínky. Těší nás, že téměř polovina dotazovaných společností od účtování smluvního úroku po splatnosti již upustila a uplatňuje pouze úrok z prodlení. Jiné společnosti sice účtují oba úroky souběžně, ale vzdaly se zákonné sankce. Řada společností však může využít všechny náklady, které zákon připouští, což je pro klienta v problémech samozřejmě ještě více zatěžující,“* podotýká David Borges. Dodatečné náklady z prodlení tak mohou

u poskytovatelů jako Rerum Finance či Švýcarská půjčka přijít i na desítky tisíc korun.

V Indexu se autoři zaměřují rovněž na to, zda společnosti vymáhají promlčené pohledávky a jestli neprodlužují zákonnou tříletou promlčecí lhůtu. „*Je zarážející, že mezi tyto společnosti patří s desetiletou promlčecí lhůtou i UniCreditBank,*“ podotýká David Borges s tím, že pokud dá věřitel k soudu promlčenou pohledávku, dlužníka v takovém případě zachrání námitka, že nárok je již promlčený.

Když ptáčka lapají...

Autoři Indexu odpovědného úvěrování i nadále upozorňují na rizika spojená s nabídkou první půjčky zdarma, kterou nabízí každá třetí nebankovní společnost. Lidé, kteří ji využijí v domnění, že jde o výhodnou nabídku, často nemají po měsíci dostatek peněz na splacení a půjčku si prodlužují. To už ale s drahým úrokem, který věřitelům počáteční „velkorysost“ bohatě vynahradí.

Půjčku až nakonec

Půjčka by měla být vždy až poslední možností, jak řešit tíživou finanční situaci – především proto, že o žádné řešení nejde. Organizace Člověk v tísni doporučuje všem lidem, kteří mají problém s náklady na bydlení, aby v první řadě ověřili, zda jejich domácnost nemá nárok na příspěvek na bydlení. Ten se podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí nyní vyplácí v průměrné výši 5 600 korun, nejde tedy o zanedbatelnou částku. Nárok může vzniknout i na další sociální dávky. Zamyslet se lze určitě i celkově nad příjmy a výdaji. Zvážit, zda by nebylo možné si dočasně přibrat nějakou brigádu, nebo si zkusit najít jiné zaměstnání za více peněz. V případě jakýchkoliv dotazů či svízelných situací s tímto spojených se můžete obracet na help linku Člověka v tísni 770 600 800, nebo na naše dluhové poradce na 75 adresách ve 13 krajích Česka.

Hodnocené parametry a jejich váha

Standardní náklady 15%

Náklady na prodloužení půjčky 15%

Náklady při prodloužení 15%

Zkoumání úvěruschopnosti 9%

Kalkulačka na webu 5%

Uvedena maximální cena 5%

Vzor smlouvy na webu 5%

Rada při problémech se splácením 5%

Vyčíslení nákladů při prodloužení 4%

Prodlužování promlčecí lhůty 4%

První půjčka zdarma 4%

Doložka přímé vykonatelnosti 4%

Vymáhání promlčených úvěrů 4%

Využívání formulářových žalob 4%

Rozsah dokumentace 4%

<https://www.clovekv tisni.cz/jednorazove-splatna-pujcka-je-pro-mnohe-riziko-varuje-aktualni-index-od-povedneho-uverovani-10420gp>